

Det første punkt på dagsordenen er:

**1) 1. behandling af lovforslag nr. L 1:
Forslag til lov om ændring af tronfølgeloven.
(Ligestilling mellem kønnene i arvefølgen –
fremsat i henhold til proceduren i grundlovens
§ 88).**

Af statsministeren (Anders Fogh Rasmussen).
(Fremsættelse 07.10.2008).

Kl. 10:01

Forhandling

Formanden:

Forhandlingen er åbnet, og den første ordfører er fru Inger Støjberg.

Kl. 10:01

(Ordfører)

Inger Støjberg (V):

I dag førstebehandler vi lovforslaget om ændringer af tronfølgeloven for anden gang. Forslaget er som bekendt blevet vedtaget i forrige valgperiode og skal i henhold til proceduren i grundlovens § 88 vedtages anden gang, for at vi kan bede befolkningen om at tage stilling til det den 7. juni i år. Denne gang skal lovforslaget vedtages i præcis samme form for at overholde proceduren. Hvis Tinget kan vedtage det her lovforslag, er sidste skridt som sagt så at høre befolkningen til sommer.

Den gældende tronfølgelov er fra 1953 og er kun den anden tronfølgelov siden folkestyrets indførelse i 1849. Den første tronfølgelov er fra juli 1853 og erstattede de meget komplicerede bestemmelser om arvefølgen i kongeloven fra 1665, som var enevældens retlige grundlag og formaliserede kongens enevældige magt.

Meget er sket de sidste 55 år siden vedtagelsen af den gældende tronfølgelov. Kvinderne har forladt kødgrøderne og uddanner sig i dag i højere grad end mændene; kvinder deltager i dag på lige fod på arbejdsmarkedet. Det er derfor Venstres holdning, at tiden er inde til at modernisere loven.

Med dette forslag indføres der komplet ligestilling mellem mænd og kvinder i den danske tronfølgelov. Det betyder, at det fremover vil være den førstefødte, der arver tronen uanset køn. De nuværende regler tillader en datter at arve tronen, men kun så længe der ikke er en søn i søskendeflokken. Med de foreslåede ændringer vil døtre blive sidestillet med sønner.

Ligestillingen har været længe undervejs i Danmark. I vikingetiden havde kvinder mange rettigheder, i middelalderen gik det væsentligt

tilbage for kvinderne, og først så sent som i 1915 fik kvinderne stemmeret til Folketinget og Landstinget.

Venstre ønsker på den baggrund at få en tronfølgelov, der er tilpasset samfundet og den samfundsudvikling, der er sket siden 1950'erne, en lov, der ikke diskriminerer på grund af køn og derfor indirekte fremhæver det ene køn for det andet. Vi mener ikke, at der er særlige fordele ved regenter af det ene eller det andet køn, og skulle man være i tvivl, er Hendes Majestæt Dronningen et fornemt eksempel på, at kvinder bestrider tronen lige så kompetent som mænd.

Venstre kan med disse ord støtte lovforslaget.

Kl. 10:04

Formanden:

Tak. Der er ønske om en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Kl. 10:04

Frank Aaen (EL):

Vi går jo alle sammen ind for ligestilling, og selvfølgelig støtter vi den del. Men når man moderniserer en lov, kigger man selvfølgelig på alle de paragraffer i en lov, der burde ændres, og derfor synes jeg, det er mærkeligt, at Venstre ikke synes, at paragraffen i tronfølgeloven, der indeholder tvangsægteskab, skal ændres, når vi nu normalt er imod tvangsægteskaber. Hvorfor har Venstre undladt at stille forslag om, at den paragraf ændres?

Kl. 10:05

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 10:05

Inger Støjberg (V):

Jeg kan slet ikke se hr. Frank Aaens pointe i forbindelse med tvangsægteskaber, og at det skulle være en del af tronfølgeloven.

Kl. 10:05

Formanden:

Hr. Frank Aaen.

Kl. 10:05

Frank Aaen (EL):

Jamen det er jo meget beklageligt, hvis ordføreren ikke har læst den lov, vi er i gang med at ændre. For det, der faktisk står, er, at hvis kongen eller for den sags skyld tronfølgeren ønsker at indgå ægteskab, skal man enten spørge Folketinget eller spørge kongen, i tilfældet her dronningen, før ægteskab kan indgås, og det er jo det, vi kalder tvangsægteskab. Det er jo det, som vi diskuterer at nogle religiøse retninger har indført som et princip i visse fundamentalistiske kredse inden for den religiøse retning, og derfor

kan jeg ikke forstå, at vi bare her i dag skal stå og vedtage en lov, der siger, at man ikke må gifte sig uden at spørge mor.

Kl. 10:06

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 10:06

Inger Støjberg (V):

Med al respekt vil jeg sige, at jeg tror, at man skal være valgt for Enhedslisten for at have den tilgang til tronfølgeloven. Og jeg kan blot sige, at jeg er fuldstændig uenig i hr. Frank Aaens tilgang til det.

Kl. 10:06

Formanden:

Tak. Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger. Tak til fru Inger Støjberg.

Den næste ordfører er hr. René Skau Bjørnsson.

Kl. 10:06

(Ordfører)

René Skau Bjørnsson (S):

Når jeg af og til viser grupper rundt herinde, er et af de faste holdepunkter et stop ved grundlovsmontren midt i Vandrehallen. Hver gang fortæller jeg også om tronfølgeloven og om, at som det ser ud i dag, har drenge stadig fortrinsret for piger med hensyn til at arve tronen i Danmark. Hver gang undres alle, også jeg selv, over, at der ikke var flertal for, at vi fik en reel kønsligestilling på det her område, sidst grundloven blev ændret, nemlig i 1953.

Vi Socialdemokrater er glade for, at det nu ser ud til, at man endelig kan få tronfølgeloven ændret. Det er pinligt, at vi skulle helt ind i det 21. århundrede, før det kom på tale at få ligestilling mellem kønnene i kongehuset. Men nu, 56 år efter den seneste ændring af tronfølgeloven, ser det ud til, at vi får en fuldstændig kønsligestilling, hvad angår den danske trone.

Kongehuset repræsenterer jo netop Danmark og de særlige danske værdier. Og derfor har det jo også været håbløst utidssvarende, at drengene gik foran pigerne i den kongelige arvefølge.

Vi Socialdemokrater mener, at ligestilling mellem kønnene er en kerneværdi i det danske samfund, og kampen for ligestilling repræsenterer i sig selv kampen for demokratiet og for retfærdigheden i vores land. Vores velfærdssamfund hviler på ligestilling mellem kønnene. Uden den ville den ene halvdel af befolkningen udelukkende være henvist til kødgryder, ble-skift og rengøring, og den anden til et liv baseret på karriere og materialisme.

I vores samfund kan man få det bedste fra begge verdener. Og selv om vi i Danmark desværre ikke kan sammenligne os med de andre nordiske lande rent ligestillingsmæssigt, ser vi Socialdemokrater det her forslag som et skridt i den rigtige retning. Lad os håbe, at den ændring i den allerøverste del af vores sociale lagkage også vil forbedre smagen i de nederste lag i lagkagen.

Da man sidst behandlede det her forslag i foråret 2006, slog vi jo til lyd for, dels at det ville være naturligt at lave en større revision af vores grundlov, dels at man også i det mindste sørgede for, at § 2 i grundloven blev rettet til, så der blev henvist til den tronfølgelov, der følger efter det her lovforslag, vi behandler i dag. Den nuværende grundlov henviser specifikt til tronfølgeloven af 27. marts 1953. Vi mener stadig, at man skulle have sikret, at grundloven på det her punkt blev retvisende. Det var der ikke flertal for dengang, og det er der formentlig stadig væk ikke.

Vi synes, at det her forslag er godt; og vi synes, at det er vigtigt at få den her ændring igen, som der er lagt op til med lovforslaget. Derfor går vi positivt ind i arbejdet med forslaget, og vi ser frem til den kommende folkeafstemning om sagen.

Kl. 10:09

Formanden:

Tak til hr. René Skau Bjørnsson. Der er ingen, der har bedt om korte bemærkninger. Den næste ordfører er hr. Søren Krarup.

Kl. 10:09

(Ordfører)

Søren Krarup (DF):

Vi siger ja til dette lovforslag om ændring af tronfølgeloven, idet vi i Danmark ikke har nogen grund til at nære mistillid til kvindelige regenter, jeg fristes til at sige: Tværtimod. Den største regentskikkelse i dansk historie i senmiddelalderen var som bekendt dronning Margrete I, som ved stor dygtighed og klogskab samlede de nordiske riger i Kalmarunionen, og som kun på grund af sin pludselige død på Flensborg Fjord blev forhindret i at løse det slesvigske problem. Og der er jo ikke grund til at lægge skjul på, at vores nuværende dronning Margrethe indtager en med rette anset og fornem position i Danmarks nyere historie.

Nej, vi har ingen anledning til at nære betænkelighed ved denne ændring, hvor mænd og kvinder stilles lige, for en sådan lighed svarer jo til forholdet i en familie, hvor man heller ikke

gør forskel på sønner og døtre. Det er der jo nemlig årsag til at bemærke. Den lighed, som vi bekender os til i dag, er en historisk begrundet lighed og dermed en levende lighed, et udtryk for et tillidsforhold eller et fællesskab, som kommer af tilhørsforholdet til samme familie eller – hvad der kommer ud på ét – til samme folk.

Her gør vi netop ikke forskel på sønner og døtre. Her er vi alle lige i vores tilknytning til det fællesskab, der følger af fødsel og historie, ikke af idé eller ideologi. Lighedens idé har nemlig været årsagen til de dystre totalitære regimer, som den moderne historie fortæller sin uhyggelige beretning om, strækkende sig fra den franske revolution til Maos og Pol Pots folkemord. Det var hele tiden ideen eller ideologien om, at alle skulle være lige, der førte til de tilstande, hvor guillotinen eller Gulag ustandselig arbejdede på at indføre denne totale ligestilling.

Den lighed, som vi lovgiver om i dag, er som sagt ganske anderledes, for ikke at sige modsat. Den bygger på historien, ikke på ideen, den handler om fællesskab, ikke om ideel retfærdighed, den er familiens samme accept af brødre og søstre eller af folkets samme solidaritet med konge og dronning, mandlig og kvindelig regent, og i den historiske og nationale solidaritets navn siger vi ja til lovændringen.

Kl. 10:12

Formanden:

Der er ønske om en kort bemærkning fra hr.

Frank Aaen.

Kl. 10:12

Frank Aaen (EL):

Så vidt jeg har forstået, er Dansk Folkeparti meget energisk imod tvangsægteskaber. Når man så siger, at man støtter det her med ligestillingen, er det selvfølgelig meget fint, det går vi også ind for.

Men hvordan kan Dansk Folkeparti støtte en lov, som indbefatter tvangsægteskab i Danmark, idet kongen eller dronningen skal spørge Folketinget om lov til at gifte sig med en bestemt person?

Kl. 10:12

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 10:12

Søren Krarup (DF):

Jeg synes, at det er en meget søgt sammenligning. Det, der er tale om, er, at det at være konge eller dronning er et embede, man beklæder. Og det følger altid af sagens natur, at når man tiltræder et bestemt embede og får en bestemt sta-

tus, bliver der pålagt én særlige regler. Og jeg synes, at det er helt i orden, at den regerende konge eller dronning i dette land naturligvis skal have folkestyrets, Folketingets accept af et ægteskab.

Kl. 10:13

Formanden:

Hr. Frank Aaen.

Kl. 10:13

Frank Aaen (EL):

Søgt og søgt, der står altså her:

»Til kongens indgåelse af ægteskab udfordres rigsdagens samtykke.«

Det er selvfølgelig, som det meste af grundloven og tronfølgeoven, relativt uforståeligt. Men det betyder jo, at en konge eller en dronning ikke må gifte sig med nogen uden først at spørge Folketinget om tilladelse. Kunne man forestille sig, at statsministeren skulle underlægges samme krav, sådan at hvis statsministeren – det tror jeg ikke er på vej – skulle finde på at gifte sig med en anden, så skulle han spørge Folketinget, om han måtte have lov til at gifte sig med den eller den? Det blot at snakke om det tror jeg ikke nogen af os herinde overhovedet kunne forestille os.

Hvorfor skal der være større krav til dronningen eller kongen, som jo trods alt har et mindre betydningsfuldt hverv – jeg ved godt, at nogle synes, at dronningen er en stor figur, og det er helt i orden, at nogle synes det, men statsministeren har dog et større hverv i den praktiske politik – end til statsministeren? Jeg forstår ikke begrundelsen for tvangsægteskab for kongehusets vedkommende.

Kl. 10:14

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 10:14

Søren Krarup (DF):

Der er meget, hr. Frank Aaen ikke forstår. Med al respekt for statsministeren vil jeg selvfølgelig sige, at det at være folkevalgt, som statsministeren er, ikke er det samme som at være konge eller dronning, som jo ikke er folkevalgte. Og det at være konge eller dronning betyder, at man tiltræder et embede, der stiller ganske bestemte krav til den, der beklæder det. Og hertil hører altså, at folkestyrets godkendelse af et ægteskab er nødvendig. Jeg kan ikke se noget som helst forgjort i det, det er for så vidt også en beskyttelse af kongen eller dronningen selv.

Jeg ved ikke rigtig, men jeg vil som helhed sige: Hr. Frank Aaens manglende sans for, hvad

der faktisk står i vores grundlov, og for, hvad meningen med den er, er ganske ubegrænset.

Kl. 10:15

Formanden:

Så er der ønske om en kort bemærkning fra hr. Kamal Qureshi.

Kl. 10:15

Kamal Qureshi (SF):

Tak. Jeg vil bare gerne spørge hr. Søren Krarup, om det, at han fra talerstolen i dag støtter dette forslag om ligestilling, så betyder, at han har ændret holdning i forhold til sine tidligere udtalelser om, at det at være regent i Danmark var noget, der egnede sig bedst til de mandlige familiedlemmer, fordi det var noget med krig og kugler, og det var mænd bedre egnede til. Har hr. Søren Krarup ændret holdning til det, og synes han nu, at også de kvindelige tronfølgepersoner egner sig til at passe hvervet som regent af Danmark?

Kl. 10:15

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 10:15

Søren Krarup (DF):

Jeg har selvfølgelig aldrig fremsat en mening så ubegavet som den, hr. Kamal Qureshi fremfører. Jeg har aldrig talt om krudt og kugler. Jeg tror nok, at da sagen første gang kom frem, gjorde jeg opmærksom på, at det er en voldsom belastning at være regent, og derfor kunne man måske godt beskytte en kvinde, som jo også har andre opgaver i livet, mod det.

Men jeg synes, som jeg har sagt her, at den lighed – der ikke er ideologisk, ikke er en idé-mæssig ligestilling, men er en national ligestilling, en folkelig ligestilling, en levende ligestilling, der bygger på, at man har fælles historie, fælles samhørighed – er noget ganske andet end den principielle ideologiske ligestilling, som hr. Kamal Qureshi taler om. Og jeg vil jeg bede ham om, at han, hvis han vil fortsætte, prøver på at forstå forskellen på det, jeg taler om – med den *lighed*, der kommer af, at man tilhører samme folk, samme historie – og så den ideologiske lighed, der jo som bekendt har været årsag til utallige folkemord i de sidste 200 år.

Kl. 10:17

Formanden:

Hr. Kamal Qureshi.

Kl. 10:17

Kamal Qureshi (SF):

Jeg kan forstå, at hr. Søren Krarup stadig væk mener, at kvinderne skal beskyttes lidt mere end

mændene i forhold til de opgaver, de påtager sig, fordi kvinder har andre opgaver, som de skal pleje. Jeg kunne selvfølgelig passende her spørge: Hvad er det så for nogle andre opgaver, kvinder i særlig grad har i forhold til mændene, og hvorfor skal kvinder beskyttes?

Jeg har da indtryk af, at hovedparten af de kvinder, der er både i kongehuset og i det danske Folketing, for ikke at tale om i det danske samfund, er fuldt ud i stand til ikke alene at beskytte sig selv, men oven i købet også til at bidrage gevaldigt til det danske samfund. Så hvorfor er det, at hr. Søren Krarup mener, at kvinder er et særligt køn, der kræver mændenes beskyttelse i højere grad, og hvad er det for nogle særlige opgaver, de har, som kræver, at de skal beskyttes?

Jeg ved godt, at hr. Søren Krarup nu ryster på hovedet, men det er jo ikke mig, der er kommet med betragtninger om, hvorvidt en udtalelse af den karakter er tåbelig eller ej. Det er jo hr. Søren Krarups egen vurdering.

Kl. 10:18

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 10:18

Søren Krarup (DF):

Som jeg sagde, har jeg aldrig sagt noget, der er så ubegavet og tåbeligt som det, hr. Kamal Qureshi nu kommer med. Men jeg vil da ikke lægge skjul på, at f.eks. det at føde børn er en belastning for en kvinde. Jeg har selv fire døtre, og jeg har kunnet se, hvordan min kone selvfølgelig har været belastet af at skulle både føde dem og opfostre dem.

Jeg ved ikke, hvilke kredse hr. Kamal Qureshi færdes i, men måske har han aldrig oplevet en børnefødsel, har aldrig oplevet, hvad en familie vil sige. Men jeg vil da tilråde ham at prøve på at undersøge det og så få en fornemmelse af, at det at være kvinde godt kan indebære nogle byrder, som manden ikke har. Men det har stadig væk intet at gøre med, at man naturligvis inden for, om jeg så må sige, den nationale solidaritets rammer også kan have en kvindelig regent.

Kl. 10:19

Formanden:

Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger: Tak til hr. Søren Krarup, og den næste ordfører er hr. Holger K. Nielsen.

(Ordfører)

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg skal ikke gå ind i store, ideologiske forklaringer på, at det her ikke er ideologisk, som hr. Søren Krarup gjorde, men blot meddele, at SF kan støtte det her lovforslag, og det er såmænd ud fra almindelig sund fornuft.

Kl. 10:19

Formanden:

Tak. Der er ingen, der har bedt om korte bemærkninger, og så er den næste ordfører fru Helle Sjelle.

Kl. 10:19

(Ordfører)

Helle Sjelle (KF):

Vores monarki her i Danmark er et af verdens ældste. Det har eksisteret i over 1000 år, og den tradition, der blev grundlagt dengang, at have en konge eller en dronning som vores overhoved og samlingspunkt for landet, har fulgt os lige siden. Turister og udenlandske besøgende kan måske føle sig fristet til at trække lidt på smilebåndet, når de mærker, hvor begejstrede vi er for vores kongehus, samtidig med at Danmark hører til blandt verdens mest moderne og avancerede demokratier. For dem kan det synes paradoksalt. For os har det været en naturlig udvikling. Vort monarki har udviklet sig sammen med vores samfund gennem de mange århundreder.

Kl. 10:19

Monarkiet har også været igennem en voldsom udvikling. Vi har haft konger, som var valgt af deres ligemænd. Vi har haft enevælde, og vi har, mest bemærkelsesværdigt af alt, et kongehus, der overgav det politiske styre til folket. Som konger har vi haft mænd af vidt forskelligt temperament, udsyn og holdning. Regerende dronninger har vi haft betydelig færre af, men de har bestemt ikke været mindre markante af den grund. Både konger og dronninger i Danmark er imidlertid fulgt med tiden. Det kan vi kun være stolte af, og det er nok også den stolthed, der møder den til tider undrende turist.

Nu er tiden så kommet til at føre udviklingen af Danmarks monarki et skridt videre. Vi skal reformere tronfølge-loven, så også arvefølgen til den danske trone giver fuld ligestilling til både mænd og kvinder frem for den nuværende regel, hvor mandlige arvinger har fortrinsret. Fremover skal der være ligestilling, og den ændring støtter vi Konservative varmt og helhjertet. Vi tror på, at man skal forandre for at bevare, og det gælder også vores kongehus.

Nogle vil måske kalde ændringen symbolsk. Det mener vi ikke den er. Det er en vigtig opgave at sikre, at monarkiet fortsat har mulighed for at følge med tiden, og vi Konservative ønsker et langtidsholdbart monarki i Danmark – det vil jeg gerne understrege. Og det håber vi at den ændring, som vi foretager her, vil være med til at sikre. Det er derfor, vi Konservative støtter forslaget, og vi håber, at der vil være fuld opbakning til det også i den danske befolkning.

Kl. 10:22

Formanden:

Der er ønske om en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Kl. 10:22

Frank Aaen (EL):

Det ville være uretfærdigt ikke at spørge Det Konservative Folkeparti, som måske i konkurrence med Dansk Folkeparti vel er Folketingets største og varmeste tilhænger af kongehuset og kongehusets parti.

Når man nu ændrer lov om tronfølge og ændrer flere paragraffer i den lov, hvorfor har man så undladt at ændre den paragraf, der siger, at en konge eller dronning ikke må gifte sig med nogen uden at spørge Folketinget først?

Kl. 10:22

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 10:22

Helle Sjelle (KF):

Som jeg sagde i mit indlæg, mener vi jo, at man skal forandre netop for at bevare. Og vi synes, at det naturlige skridt på nuværende tidspunkt netop er at skabe ligestilling mellem kvinder og mænd også på det her område, altså i vores kongehus med hensyn til hvem der kan arve tronen. Vi mener ærlig talt ikke, at det reelt har nogen betydning, at der er den anden paragraf, som hr. Frank Aaen henviser til.

Kl. 10:23

Formanden:

Hr. Frank Aaen.

Kl. 10:23

Frank Aaen (EL):

Altså, hvis man skal tro den kulørte ugepresse, har der faktisk været flere mulige ægteskabsemner inde i billedet til kronprinsen, som af forskellige årsager ikke er blevet accepteret – men det er selvfølgelig kun den kulørte ugepresse, så det er jo ikke sikkert, at det kan stå til troende. Men det ændrer jo ikke ved det principielle – og det er det, jeg gerne vil have at vide – nemlig at når man nu har gennemgået en lov for at se,

hvad der skal ændres i den lov, hvorfor har man så ikke ændret den paragraf, der hedder, at kongen skal spørge Folketinget, før vedkommende gifter sig, og at tronfølgeren skal spørge i det her tilfælde mor, før han gifter sig?

Kl. 10:24

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 10:24

Helle Sjelle (KF):

Vi mener ikke, det har nogen reel betydning, om der er den paragraf eller ej, og derfor har vi heller ikke fundet det nødvendigt at ændre den.

Med hensyn til den kulørte ugepresse må jeg indrømme, at jeg kun har et skuldertræk tilovers for, hvad der står i den. Jeg håber da og tror på, at kongehusets medlemmer naturligvis har fået dem, de elsker.

Kl. 10:24

Formanden:

Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger. Tak til fru Helle Sjelle. Næste ordfører er hr. Morten Østergaard.

Kl. 10:24

(Ordfører)

Morten Østergaard (RV):

Normalt rynker vi jo lidt på næsen i Folketinget af sådan nogle uændrede genfremsættelser, der kommer år efter år, men i den her sammenhæng er sagen jo en helt anden, fordi grundlovsproceduren kræver, at lovforslaget vedtages i uændret form af to forskellige Folketing og derefter sendes til folkeafstemning. Derfor skal jeg da også på Det Radikale Venstres vegne sige, at vi, selv om vi havde ændringsforslag, da lovforslaget var fremme første gang, for at fremme sagen naturligvis vil støtte lovforslaget, som det ligger her.

Jeg har lyst til at sige, at processen her jo vil blive husket for to ting. For det første, at der nu, når forslaget er vedtaget og forhåbentlig bliver godkendt ved en folkeafstemning, er blevet den helt naturlige ligestilling, også i kongehuset, og det må man da sige var på høje tid.

Der har jeg lyst til at komme med en replik til hr. Søren Krarup. Hr. Søren Krarup siger, at det ikke er på baggrund af en stor idé om ligestilling. Der vil jeg da på vores vegne sige, at vi ikke har noget imod at bekende os til ideen om kønnenes ligestilling i – havde jeg nær sagt – ideologisk forstand. Vi synes, det er en rigtig god idé med kønnenes ligestilling alle vide vegne. Det gælder også ligestilling på andre områder, ikke mindst i relation til kongehuset, som jo på man-

ge måder er et symbol for danskerne og derfor også et sted, som bør vise vejen og ikke halte bagefter, som man kan sige det har været tilfældet i en hel del år.

Men det andet, som processen også vil blive husket for, er jo, at det på mange måder har været en forspildt chance for at modernisere grundloven som sådan. Her var der i virkeligheden en rimelig mulighed for, at man nedsatte en grundlovskommission, som kunne kigge på grundloven i sin helhed og på den måde få moderniseret den. Om ikke andet kunne det i det mindste gælde de steder, hvor grundloven ganske simpelt er uddateret, og hvor det, der står, ikke er faktisk korrekt eller ikke er til at forstå for de danskere, som grundloven er et væsentligste dokumenter for. Den chance har man – synes jeg – som et udslag af intellektuel dovenskab forspildt ved blot at lave den her ændring af tronfølgeoven. Man har sågar ikke engang villet lave konsekvensændringen af grundloven, som man efter vores mening burde have gjort, så den refererede til den rigtige tronfølgeoven.

Men vi støtter lovforslaget, men ærgers os altså fortsat over, at det ikke blev til en større og mere grundlæggende modernisering af grundloven. Det trænger sig fortsat på.

Kl. 10:27

Formanden:

Ja tak. Der er ønske om en kort bemærkning fra hr. Søren Krarup.

Kl. 10:27

Søren Krarup (DF):

Det kommer unægtelig ikke bag på mig, at Det Radikale Venstre ikke kan forstå, hvad det er, der ligger i at tale om lighed som noget, der bygger på en nation eller en historie. Det har Det Radikale Venstre demonstreret i hele det 20. århundrede, og det er derfor, at danmarkshistorien i det 20. århundrede faktisk er en sørgelig historie. Og der kan kun være grund til at glæde sig over, at Det Radikale Venstre med dets styrkelse af ideen ikke længere sidder i magtens centrum.

Men jeg vil godt i al elskværdighed spørge min gode ven, hr. Morten Østergaard, om han ikke er i stand til at forstå forskellen på en lighed, der følger af en fælles historie, for så vidt svarende til en familie, hvor det er fødslen, fællesskabet inden for familien, der sætter ligheden, og så den ideologiske lighed, der siger, at alle skal være lige. Det betyder i virkeligheden, at alle skal være ens, men det er altså det, der har båret Det Radikale Venstre. Kan hr. Morten

Østergaard ikke forstå forskellen på ligheden som en frugt af historien og som med Det Radikale Venstre en frugt af en ideologi?

Kl. 10:28

Formanden:
Ordføreren.

Kl. 10:28

Morten Østergaard (RV):

Til det vil jeg sige to ting. For det første er det en misforståelse at skyde Det Radikale Venstre i skoene, at vi mener, at alle skal være ens. Tværtimod er vi jo de fremmeste fortalere for mangfoldighed, for retten til at være forskellige og for plads til forskellighed, og der vil jeg sige, at jeg synes, at hr. Søren Krarup og Dansk Folkeparti i virkeligheden er en langt større fortaler for ensartetheden og den manglende plads til forskellighed, også her i Folketinget.

For det andet vil jeg sige, at jeg udmærket forstod, hvad det var, hr. Søren Krarup sagde, og det, jeg forsøgte at replicere med, var, at jeg er uenig. Jeg forstår udmærket forskellen, og jeg forstår udmærket, at hr. Søren Krarup ikke bekender sig til ligestilling som en idé. Jeg siger bare, at i Det Radikale Venstre har vi ingen problemer med at sige: Ja, ligestilling bygger for os på et idégrundlag om kønnenes ligestilling, en rigtig god idé, synes vi rent faktisk, og vi synes, det bør fremmes, hvor man kan, også i kongehuset.

Derfor tror jeg bare, at vi må konstatere, at her er der en uenighed, om ikke med hele Dansk Folkeparti, så i hvert fald med hr. Søren Krarup, som jo med sine svar til bl.a. hr. Kamal Qureshi fint fik klargjort, at han ikke har samme opfattelse af kønnenes ligestilling, som jeg tror man har bredt i det danske samfund i dag.

Kl. 10:29

Formanden:

Hr. Søren Krarup, kort bemærkning.

Kl. 10:29

Søren Krarup (DF):

Det glæder mig da, at hr. Morten Østergaard forsikrer, at han forstår, hvad jeg siger. Jeg tvivler på det, for det, der ligger – selvfølgelig – i talen om den ideologiske lighed, er, at man med »lige« mener »ens«. Og hvis han interesserede sig lidt for historie, ville han kunne forklare begivenhederne i de sidste to århundreder netop ud fra den virkelighed, at når man dyrker den ideologiske lighed, forlanger man, at alle til syvende og sidst skal være ens.

Men jeg vil godt lige sige til hr. Morten Østergaard, at når vi er nogle stykker, der er så glade for vores nuværende grundlov, er det, fordi denne grundlov er blevet til i en periode, der ligger før Det Radikale Venstre – i hvert tilfælde før Det Radikale Venstre havde mulighed for at komme til at bestemme tingene. Vi er jo ganske overbevist om, at hvis det skulle lykkes Det Radikale Venstre og dele af venstrefløjen at få en ny grundlov, ville den blive så fyldt af menneskerettigheder, at den intet havde at gøre med den danske virkelighed, som netop er en lighed inden for historien og ikke inden for ideologien.

Kl. 10:30

Formanden:

Ordføreren.

Kl. 10:30

Morten Østergaard (RV):

Ja, først om det her med »ens« og »lige«: Det, der er afgørende for os, når vi taler om ligestilling, er jo at fokusere på, at folk i den samme situation behandles ens. Det kan være folk, der er født ind i kongehuset, og uanset om vedkommende er mand eller kvinde, er den, der er først født, også den, der har arveretten til tronen. Det kan være et spørgsmål på arbejdsmarkedet, hvor en person i samme situation, uanset om det er en mand eller kvinde, bør være berettiget til den samme løn, hvad vedkommende vitterlig ikke er i det danske samfund i dag. Der kan man bare konsultere lønstatistikkerne for at se det. Og der må vi sige, at ja, det er hr. Søren Krarup måske fuldstændig fløjtende ligeglad med, vil jeg tro, men det er vi så ikke i Det Radikale Venstre.

Så synes jeg godt nok, at man må sige, at når hr. Søren Krarup, som ellers altid bryster sig af sin historiske korrekthed, påstår, at det, som er Det Radikale Venstres værdigrundlag og hele optakten til dannelsen af Det Radikale Venstre, ikke har præget grundlovsdebatterne og de ændringer, der har været, så er det simpelt hen historieforvanskning af værste skuffe. Vi er meget glade for at have taget aktivt del i danmarkshistorien – også den del, der handler om den nuværende grundlov – og vi så gerne, at vi moderniserede grundloven, fordi vi synes, det skal være et dynamisk dokument.

Kl. 10:31

Formanden:

Tak til hr. Morten Østergaard; der er ikke flere korte bemærkninger. Så er det hr. Frank Aaen som ordfører.

(Ordfører)

Frank Aaen (EL):

Tronfølgeoven, som vi behandler i dag, er en relativt lille lov. Den består af syv paragraffer og fylder halvanden side i den lille pamflet, der er blevet lavet om grundloven.

§ 1 hedder: »Tronen nedarves efter kong Christian X og dronning Alexandrines efterslægt.« Den paragraf har man ladet stå uændret; den kunne jo også have været moderniseret, kan man sige.

Så står der i § 2: »Ved en konges død overgår tronen til hans søn eller datter ...«, og det er så det, vi laver om til, at der skal være ligestilling. Men vi fastholder en anden del af paragraffen, der hedder: »... den ældre går forud for den yngre.« Det er jo en form for omvendt aldersdiskrimination, som jeg ikke kan forstå man ikke har overvejet skulle laves om. Det har man altså ikke gjort.

Så ændres nogle af de følgende paragraffer ud fra det, vi har diskuteret, nemlig ligestilling, men når man kommer til § 5, er der ikke nogen ændring. I § 5 hedder det: »Kun børn født i lovligt ægteskab har arveret til tronen.« Se, det er jo en paragraf, der indirekte opererer med begrebet uægte børn, og jeg kan ikke forstå, at man i moderne tid, i 2009, kan vedtage en paragraf, der opererer med »uægte børn«, altså hvor man skelner mellem dem, der er født inden for ægteskab, og dem, der er født uden for ægteskab. Der burde jo selvfølgelig være sket en ligestilling svarende til samfundets øvrige udvikling.

Så står der videre i § 5: »Til kongens indgåelse af ægteskab udfordres Rigsdagens samtykke.« Det er ændret, men det er jo bare ændret på den måde, der hedder: »Til kongens eller den regerende dronnings indgåelse af ægteskab kræves Folketingets samtykke.« Jeg synes, det er mærkeligt, at vi i dag kan foreslå og vedtage, at hvis en person ønsker at gifte sig, skal vedkommende spørge Folketinget først. Det er det, jeg kalder tvangsægteskab eller arrangeret ægteskab – man kan bruge det ord, man vil – men det er i hvert fald helt i strid med moderne tid, at man har den slags formuleringer.

Længere nede i § 5 står der: »Indgår en til tronen arveberettiget person ægteskab uden kongens i statsrådet givne samtykke ...«. Det er da lidt underligt, at hvor man andre steder i ændringsforslagene har ændret »kongens samtykke« til »kongens eller den regerende dronnings samtykke«, har man her ikke lavet den ændring,

Kl. 10:31

der jo går ud på ligestilling, nemlig at man nævner kongen og den regerende dronning på lige fod. Her nævnes kun »kongens«. Det er den ene del.

Men den anden bestemmelse – der altså betød, at kronprins Frederik skulle spørge sin mor, hvem han måtte gifte sig med, før han gjorde det – synes jeg også er en fuldstændig utidig bestemmelse at have. Og jeg kan ikke forstå, at statsministeren synes, at det skal være sådan.

Tilsvarende undlader man i § 6 at ændre »en konge« til »en konge eller en regerende dronning«. Jeg forstår ikke, hvorfor man fastholder hankønsbetegnelsen og har udeladt de korrektioner, som jo bare er helt almindelige, moderne korrektioner, så man ikke kun nævner »kongen«, der er af hankøn, men også nævner »den regerende dronning«, som ikke er af hankøn.

Så selv i det meget lille synes jeg at man har gjort forkert i den her revision af tronfølgeoven, og i det store, nemlig det at fjerne paragraffer om tvangsægteskab og paragraffer om uægte børn og ægte børn, burde de ting selvfølgelig også have været rettet i sådan et lovforslag, som man har her. Og så har jeg slet ikke talt om, at vi synes, at hele institutionen er en forældet sag, som for længst burde have været afskaffet. Vi har anerkendt, at en stor del af befolkningen synes, det er godt nok med sådan en institution, men det, at man ikke tager afstand fra tvangsægteskaber og ikke skelner mellem børn som uægte eller ægte, forstår vi altså ikke at et flertal i Folketinget er indstillet på at fastholde.

Kl. 10:35

Formanden:

Ja tak, der er ikke ønske om korte bemærkninger. Det betyder, at det er statsministeren, der får ordet nu.

Kl. 10:36

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg vil gerne sige tak for en god debat – en kort, men virkelig god debat – og tak for den brede opbakning til lovforslaget. Der har selvfølgelig været forskellige indgange til det og forskellige typer argumentation fra bl.a. hr. Holger K. Nielsen, som siger kort og godt, at det er sund fornuft, og fra hr. Søren Krarup, som lægger en dybere national, historisk folkelig argumentation til grund. Men bundlinjen er den samme, der er bred opbakning til forslaget. Det stod lidt uklart, om hr. Frank Aaen er for eller imod, men der er i hvert fald et bredt flertal bag, og det takker jeg for.

Ganske vist siger hr. Morten Østergaard så midt i sin støtte til forslaget, at det er udtryk for en forspildt chance, fordi vi burde have benyttet den her lejlighed til at igangsætte et større arbejde for at ændre grundloven. Men der vil jeg gerne sige til hr. Morten Østergaard, at det betragter regeringen slet ikke som nogen forspildt chance, for det er regeringens klare opfattelse, at vi ikke skal bruge prinsesser som trækraft for hr. Morten Østergaards ambitioner om at ændre grundloven. Hvis hr. Morten Østergaard vil ændre grundloven, skal det ske ad fordøren, ikke ad bagdøren. At det så skal ske ad fordøren, ved at et flertal synes, at det er fornuftigt at ændre grundloven, tror jeg at hr. Morten Østergaard får svært ved at finde opbakning til, for vi har faktisk en ret god, rummelig og passende grundlov som ramme om det danske folkestyre.

Derfor har det faktisk været regeringens opfattelse fra starten af, at man netop skulle sondre mellem tronfølgeloven og grundloven. Noget andet er så, at en ændring af tronfølgeloven skal ske efter samme proces og procedure som en ændring af grundloven. Men vi har netop syntes, at det var rigtigt at holde tingene adskilt, og det er jo derfor, at regeringen tog initiativ til at få ændret tronfølgeloven, således at vi får indført fuld ligestilling i adgangen til den danske trone i god tid, inden det bliver et aktuelt spørgsmål, sådan at det ikke er knyttet til personer, men netop er knyttet til ønsket om, at vi vil have lige adgang til at overtage tronen.

Det er så også grunden til, at vi nu har genfremsat det tidligere vedtagne forslag om ændring af tronfølgeloven. Vi finder det et rent principielt spørgsmål at sikre fuld ligestilling mellem kønnene, også når det gælder adgangen til tronen. Vi synes faktisk, at det kan være med til at tydeliggøre et meget vigtigt grundprincip, som det danske samfund bygger på. Og vi synes, det er vigtigt at synliggøre det både indadtil og udadtil, og derfor er det også et argument for at ændre tronfølgeloven. Det forhold, at lovændringen ikke aktuelt har praktisk betydning, da tronfølgerparrets førstefødte, prins Christian, er en dreng, ændrer ikke på regeringens principielle ønske om at sikre ligestilling i adgangen til tronen.

Som jeg nævnte før, skal en ændring af tronfølgeloven jo altså foretages efter den procedure, der gælder for grundlovsændringer, og altså følge proceduren i grundlovens § 88. Det betyder i praksis, at forslaget skal forelægges vælgerne til godkendelse, når Folketinget på ny har vedtaget

det tidligere vedtagne lovforslag i uændret form. Det sker i form af en folkeafstemning, som skal afholdes, inden 6 måneder efter at forslaget er blevet endeligt vedtaget her i Folketinget.

Regeringen har som tidligere nævnt til hensigt at holde folkeafstemning om tronfølgeloven sammen med valget til Europa-Parlamentet den 7. juni 2009. Det sker efter aftale med de politiske partier, og jeg føler mig overbevist om, at et bredt flertal i befolkningen ligesom her i Folketinget vil støtte ændringen af tronfølgeloven.

Kl. 10:40

Formanden:

Tak. Der er ønske om en kort bemærkning fra hr. Morten Østergaard.

Kl. 10:40

Morten Østergaard (RV):

Jeg synes bare, det kalder på en replik, når statsministeren siger, at vi ønsker at ændre grundloven ad bagdøren. Det synes jeg faktisk er en meget skæv betragtning, al den stund vi jo har foreslået, at man nedsatte en grundlovskommission, der netop skulle arbejde med spørgsmålet. Så er det jo rigtigt, at der ikke er flertal for det, og det kan vi så have en uenighed om, men jeg vil fastholde, at jeg synes, det er intellektuel dovenskab, at regeringen ikke har villet modernisere grundloven, men har nøjedes med et lille hjørne af den.

Så vil jeg sige, at når man er i gang med at tale om filleri ad bagdøren, synes jeg, det havde været klædeligt, om statsministeren og regeringen havde besluttet sig for også rent faktisk at ændre grundloven og følge det ændringsforslag, der var første gang, det blev behandlet, således at den ville være i overensstemmelse med og retvisende pege på den nye tronfølgelov.

Kl. 10:41

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:41

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det, jeg mener med min udtalelse, er, at hr. Morten Østergaard og Det Radikale Venstre har haft til hensigt at lade en ændring af tronfølgeloven være drivkraft, trækraft, for en ændring af grundloven, og det er min opfattelse, at det bør man ikke gøre. Jeg mener, at man skal holde tronfølgelov og grundlov adskilt og sige: Nu ændrer vi tronfølgeloven, fordi vi har et ønske om at sikre fuld ligestilling i adgangen til tronen. Hr. Morten Østergaard er meget velkommen til at arbejde videre med sit grundlovsprojekt. Jeg synes bare ikke, at en ændring af tron-

følgeloven skal være trækraft for hr. Morten Østergaards grundlovsprojekt.

Kl. 10:41

Formanden:

Hr. Morten Østergaard.

Kl. 10:41

Morten Østergaard (RV):

Til det er der jo bare at sige, at det altså er sket tidligere i historien, også med statsministerens partifæller ved roret, at man har lavet grundlovsændringer, hvor man har ændret både tronfølgeloven og grundloven i almindelighed. Nu er det jo ikke sådan, at man render og ændrer grundloven hver eller hver anden dag eller hver eller hver anden folketingssamling, og derfor synes jeg bare, at man må sige, at det er et udslag af intellektuel dovenskab fra regeringens side, at den ikke, nu hvor vi alligevel skal proceduren igennem med folkeafstemning og det hele, har ønsket at bringe grundloven fuldt i harmoni med det samfund, som vi lever i.

Derfor bliver statsministerens synspunkt jo også parallelt med hr. Søren Krarups, nemlig at det bl.a. er, fordi man ikke ønsker menneskerettigheder og sådan nogle ting i grundloven. Og det synes jeg bare må være ærgerligt for statsministeren, der ellers bryster sig af at være glad for menneskerettigheder og den slags ting.

Kl. 10:42

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:42

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg kan sige til hr. Morten Østergaard, at grunden til, at vi ikke har fulgt ønsket om at ændre grundloven, er, at vi synes, at vi har en god grundlov. Det er jo ikke rigtigt, når hr. Morten Østergaard siger, at grundloven ikke indeholder frihedsrettigheder. Den er tværtimod spækket med netop frihedsrettigheder, og den er en meget god og fyldig ramme om det folkestyre, vi har, og det har jo vist sig, at vores folkestyre så levende kan udvikle sig inden for rammen af den grundlov, vi har. Jeg tør da ikke udelukke, at der på et eller andet tidspunkt ude i fremtiden vil være behov for at ændre grundloven, men vi ser ikke et sådant behov nu, og det er derfor, at vi ikke har ønsket at gøre en ændring af tronfølgeloven til trækraft for en ændring af grundloven.

Kl. 10:43

Formanden:

Så er der en kort bemærkning fra hr. Frank Aaen.

Frank Aaen (EL):

Statsministeren spurgte, hvad Enhedslisten ville stemme til dette lovforslag. Vi vil gøre det samme, som vi gjorde ved sidste behandling af lovforslaget, nemlig undlade at stemme, for vi kan naturligvis ikke stemme imod, at der indføres ligestilling mellem kønnene i loven, men vi kan på den anden side heller ikke stemme for en lov, der samtidig bestemmer, at personer skal spørge Folketinget henholdsvis deres mor om, hvem de vil gifte sig med, og vi kan heller ikke stemme for en lov, der skelner mellem ægte og uægte børn.

Jeg fik faktisk ikke noget svar fra statsministeren på, hvorfor de elementer i tronfølgeloven fastholdes. Når man nu med den her meget omstændelige procedure, som er gældende, laver loven om, hvorfor lader man så to så væsentlige punkter stå, nemlig det at spørge andre om, hvem man vil gifte sig med, og det med at skelne mellem ægte og uægte børn? Hvorfor lader man dem stå, så man faktisk beder befolkningen om at godkende de to bestemmelser – for det er jo det man gør? Samtidig med, at man indfører ligestilling, beder man også befolkningen om at fastholde de to bestemmelser.

Kl. 10:44

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:44

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Svaret er meget enkelt. Vi taler her om den danske nations statsoverhoved, og derfor er man jo nødt til at have særlige regler. Jeg vil sige, at det er meget naturligt, at det, netop fordi vi har et folkestyre, så er folkestyret, der går ind og giver sin godkendelse, hvis en konge eller regerende dronning ønsker at gifte sig. Jeg mener ikke, at det er et fuldstændig ligeegyldigt spørgsmål i et folkestyre. Vi har netop et folkestyre, hvor vi har en monark som statsoverhoved, og i et folkestyre er det godt og rigtigt, at det er den lovgivende forsamling, der godkender svaret på sådan et spørgsmål.

Kl. 10:45

Formanden:

Hr. Frank Aaen, kort bemærkning.

Kl. 10:45

Frank Aaen (EL):

Nu kunne jeg forstå, hvis statsministeren argumenterede for, at vi skulle have en konge, og at kongen skulle udpeges af folkestyret. Det ville jo være logik, hvis vi sagde, at statsoverhovedet,

konge eller dronning, præsident, eller hvad vi ville kalde vedkommende, skulle udpeges af folkestyret. Det ville være et konsekvent synspunkt. Men her har vi altså et synspunkt, der hedder, at folkestyret ikke skal udpege statsoverhovedet, men kun statsoverhovedets mand eller kone. Undskyld mig, men hvem en person, herunder statsministeren, vil have som mand eller kone er da absolut underordnet i forhold til, hvem folkestyret mener skal udpeges som landets øverste leder. Så hvorfor vælger man det underordnede og ikke det mere principielle?

Kl. 10:46

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:46

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Vi er totalt ude på overdrevet, og det er jo, fordi hr. Frank Aaen er imod kongehuset. Når jeg alligevel går ind på et så overdrevet spørgsmål, så er det jo alene i et forsøg på at tage hr. Frank Aaen alvorligt. Det er jo netop, fordi kongen eller den regerende dronning *ikke* er folkevalgt, at den folkevalgte forsamling bør have et ord at sige og derfor skal godkende, hvem den pågældende skal gifte sig med. Det er netop i modsætning til det fuldstændig hypotetiske spørgsmål, som hr. Frank Aaen nu nævner, nemlig hvis det drejede sig om en statsminister, for statsministeren er folkevalgt, så der har befolkningen jo lejlighed til at tage stilling til det – hvis det overhovedet var noget, som nogen ville interessere sig for. Det er netop forskellen. Men det er selvfølgelig svært for hr. Frank Aaen at forstå, fordi hr. Frank Aaen er imod monarkiet.

Kl. 10:46

Formanden:

Så er der en kort bemærkning fra fru Pernille Frahm.

Kl. 10:47

Pernille Frahm (SF):

Det kan da godt være, at man mister en særlig gruppe hjerneceller, fordi man ikke går ind for monarkiet, men derfor kan man jo godt få nogle rigtig gode og intelligente svar fra en stor tilhænger af monarkiet. Jeg forstod simpelt hen ikke det svar, altså at det er, fordi kongen ikke er valgt af folkestyret eller regenten ikke er valgt af folkestyret, at folkestyret skal godkende ægtefællen. Jeg forstod simpelt hen ikke sammenhængen i de to ting. Hvis der skal være nogen som helst logik i den her historie, må det vel være folkestyret, der skal godkende regenten. Det ville give mening.

Hvorfor i alverden skal folkestyret blande sig i, hvem regenten vil gifte med? Det fik vi simpelt hen ikke nogen god forklaring på, og det må være, fordi det er en varm tilhænger af kongehuset, der står på talerstolen nu, og som sådan set ikke er interesseret i at tage sådan en debat.

Kl. 10:47

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:47

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg er faktisk – det skal jeg gerne bekende – en stor tilhænger af, at det danske statsoverhoved er en monark, som netop ikke er folkevalgt. Det mener jeg at der er mange gode grunde til og argumenter for, og i den situation synes jeg til gengæld at det er relevant, at den folkevalgte forsamling har et ord at skulle have sagt, hvis vi kommer i en situation, hvor en konge eller en regerende dronning gifter sig, for det kan faktisk godt have betydning. Derfor synes jeg, at det er ret logisk, når man har det politiske udgangspunkt, som jeg har. Men jeg forlanger ikke, at de, der er imod, at vi har et kongehus, skal forstå det eller acceptere det. Men med mit politiske udgangspunkt er det faktisk meget logisk.

Kl. 10:48

Formanden:

Fru Pernille Frahm.

Kl. 10:48

Pernille Frahm (SF):

Det er da meget muligt, at det er det ud fra statsministerens politiske synspunkt, men derfor skal der vel være en eller anden form for fælles logik i det her, og det er den, jeg efterlyser. Det kan vel ikke bare handle om, om man er meget, meget for eller meget, meget imod. Der må vel være en linje i det, som statsministeren står for, uanset hvad. Og en af de ting, jeg så kan konstatere, er, at vi med den her ændring blåstempler to middelalderlige typer af indblanding i folks privatliv. For det første vil vi blande os i, hvem folk gifter sig med. Jeg har forstået, at i alle andre af livets forhold må vi bestemt ikke blande os i det, og folk, der ønsker at gøre den slags, kan oven i købet blive straffet i det her land. Men her har vi så en undtagelse, en middelalderlig bestemmelse.

For det andet vil vi ikke anerkende børn født uden for ægteskabet på lige fod med børn født inden for ægteskabet. Det er efter min opfattelse også en utrolig middelalderlig bestemmelse. Men det er der åbenbart en særlig logik hos statsministeren der kan godkende.

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:49

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Ja, for det er netop ikke nogen middelalderlig bestemmelse. Det er en bestemmelse, der faktisk er et udslag af, at vi har et moderne folkestyre – det er simpelt hen derfor. Vi har en kombination af et statsoverhoved, der netop ikke er folkevalgt – og det går jeg ind for – og et moderne folkestyre, der derfor også har noget at skulle have sagt.

Det er meget interessant at høre fru Pernille Frahm, efter at SF's ordfører her fra Folketingets talerstol meget kort og klart har sagt, at det her lovforslag er udtryk for sund fornuft.

Kl. 10:49

Kl. 10:50

Formanden:

Så er det fru Line Barfod for en kort bemærkning.

Line Barfod (EL):

Jeg er med på, at vi er dybt politisk uenige om, hvorvidt man i et folkestyre skal være folkevalgt eller man skal være født til et embede. Men statsministeren må da kunne argumentere for sit synspunkt, kunne forklare, hvorfor statsministeren mener, at når vi har et overhoved, der ikke er politisk valgt, skal regentens ægtefælle godkendes. Er det, fordi statsministeren mener, at ægtefællen har større indflydelse end regenten selv?

Når statsministeren så bruger som argument, at i forhold til statsministeren har man jo valgt, og dermed har man også vidst, hvilken ægtefælle der fulgte med, forstår jeg det simpelt hen ikke. Dels kan en statsminister jo gifte sig efter at være blevet valgt, det er set før, så der har vælgerne ikke taget stilling; dels mener jeg simpelt hen ikke, at det følger med, når man vælger en statsminister, at man så også tager stilling til ægtefællen. Jeg mener, at man tager stilling til præcis den person, der er på valg, og ikke andre.

Kl. 10:50

Kl. 10:51

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:51

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg kan godt høre, at det er svært for venstrefløjen helt at acceptere, at vi altså har et meget bredt flertal i det danske folk, som støtter, at vi i Danmark har den ordning, at statsoverhovedet ikke er folkevalgt. Statsoverhovedet tilhører en

bestemt familie, og adgangen til tronen arves inden for den pågældende familie. Der er det blot mit synspunkt, at når vi har det system – og det går jeg ind for, det synes jeg at der er mange gode argumenter for – er det også rimeligt, at vi har den lovgivende forsamling til at kontrollere. Og det er så i tronfølgeoven udtrykt sådan, at hvis en konge eller en regerende dronning gifter sig – og det må jo så være underforstået: hvis den pågældende ikke allerede er gift – eller der sker noget i regeringstiden, hvor den pågældende vælger at gifte sig, jamen så har den lovgivende forsamling et ord at skulle have sagt. Jeg synes faktisk, at det er meget naturligt i et folkestyre.

Kl. 10:52

Formanden:

Fru Line Barfod.

Kl. 10:52

Line Barfod (EL):

Nu diskuterer vi jo ikke, om vi skal have et monarki eller ej. Vi har et monarki. Det, vi diskuterer, er, hvorvidt folkestyret skal godkende, hvem regenten må gifte sig med. Det giver jo kun mening, hvis statsministeren mener, at der er nogle tilfælde, hvor folkestyret skal sige nej. Derfor vil jeg gerne høre: Hvad er det for nogle tilfælde, hvor statsministeren mener at Folketinget skal gå ind og sige nej? Statsministeren siger, at der er nogle tilfælde, hvor det er meget vigtigt, hvem regenten gifter sig med, og så må statsministeren kunne komme med bare ét eksempel på, hvad det er for en situation, hvor statsministeren mener at folkestyret skal have mulighed for at sige nej.

Kl. 10:53

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:53

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg håber ikke, og tror i øvrigt heller ikke, at vi kommer i en sådan situation, og jeg vil slet ikke gå ind i alle mulige spekulationer om, hvornår man kunne komme i en sådan situation. Jeg synes bare, at det er meget klogt, at man i et folkestyre, hvor vi altså har et konstitutionelt monarki, har en sådan bestemmelse, som gør, at den lovgivende forsamling i et yderliggående tilfælde har et ord at skulle have sagt.

Kl. 10:53

Formanden:

Så har hr. Kamal Qureshi også bedt om ordet, og det bliver nok den sidste.

Kl. 10:53

Kamal Qureshi (SF):

Jeg vil i hvert fald gerne starte med at bekræfte over for statsministeren, at det er korrekt set, at venstrefløjen grundlæggende har den holdning, at man ikke skal blande sig i, hvem folk gifter sig med. Det er folks eget frie valg, det har vi haft adskillige debatter om her i Folketingets sal i forbindelse med mange andre ting, og vi mener helt klart, at folk skal have lov til frit selv at vælge, hvem de vil giftes med. Det skal staten eller andre ikke blande sig i. Det mener vi sådan set også er tilfældet, så det er i hvert fald en korrekt betragtning over venstrefløjen.

Men når det så er sagt, vil jeg også gerne følge op på det spørgsmål, for jeg bliver da i hvert fald også mere og mere forundret, efterhånden som debatten skrider frem, for når nu vi har et monarki, hvor man har en konge eller en dronning som regent for Danmark, hvorfor skal vi så blande os i, hvem de gifter sig med? Så må vi vel have tillid til, at regenten ikke alene er i stand til at varetage at være statsoverhoved for Danmark – for det er jo en meget væsentlig opgave, som vedkommende har – men at vedkommende selvfølgelig også er i stand til at vælge sin ægtefælle, hvis vedkommende er i stand til at være statsoverhoved for Danmark. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, at statsministeren sætter spørgsmålstegn ved, at de har en evne til at kunne vælge ægtefælle, når de er i stand til at være overhoved for Danmark.

Kl. 10:55

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:55

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Det tror jeg bestemt også godt man kan have tillid til. Det her spørgsmål, vi nu har diskuteret så længe, har ikke på noget tidspunkt været et aktuelt problem, men jeg synes, det er meget rigtigt, at man i et folkestyre har en lovgivende forsamling til så at sige at afbalancere. Så jeg er meget tilhænger af den her bestemmelse, netop fordi vi har et folkestyre.

Men jeg står tilbage med en stor undren. SF's ordfører, hr. Holger K. Nielsen, som var en af dem, der holdt den korteste og klareste tale her under ordførerrunden, udtrykte, at lovforslaget var udtryk for sund fornuft, men nu har vi foreløbig hørt to medlemmer af SF's folketingsgruppe så at sige undsige ordførers holdning. Så jeg spørger mig selv: Er det udtryk for, at der er splittelse i SF?

Kl. 10:55

Formanden:

Hr. Kamal Qureshi.

Kl. 10:55

Kamal Qureshi (SF):

Nu synes jeg, statsministeren gør det, han er meget dygtig til, nemlig at gøre det her til et eller andet Christiansborg fnidderfnadder, når vi faktisk prøver at forholde os til en meget principiel diskussion, som statsministeren selv har givet udtryk for det er. Og han gentager, at han mener, at det er vigtigt, at vi fra folkestyrets side skal have mulighed for at sige nej til en eventuel ægtefælle, som vores regent vælger.

Det, jeg siger, er sådan set, at statsministeren har en rigtig betragtning, når han siger, at venstrefløjen ikke mener, at det er noget, vi skal blande os i. Hvis vi har en regent i Danmark, altså hvis vi mener, at vi har en person – mand eller kvinde – der er i stand til at være statsoverhoved for det danske samfund, for den danske stat, så har vi selvfølgelig også tillid til, at vedkommende kan vælge ægtefælle. Det virker jo meget mærkværdigt, at man har tillid til, at en konge eller dronning kan være statsoverhoved for Danmark, men at man gerne lige vil kontrollere, om de nu vælger den rigtige ægtefælle, for hvis ikke de gør det, skal de vide, at folkestyret kan underkende deres valg. Det virker da i den grad som en mistillidserklæring til en person, man i øvrigt mener er i stand til at være overhoved for Danmark.

Kl. 10:57

Formanden:

Statsministeren.

Kl. 10:57

Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):

Jeg tror ikke, vi kan komme det så forfærdelig meget nærmere. Jeg har fuld tillid til – det er i hvert fald mit klare udgangspunkt – at medlemmerne af kongehuset er i stand til at finde ægtefæller, der er fuldt forenelige med det hverv, det er at beklæde embedet som statsoverhoved.

Uden at ville gå ind i det her tror jeg godt, jeg kunne komme i tanker om sådan helt outrerede eksempler, som jeg aldrig tror bliver aktuelle – men alligevel – hvortil også hr. Kamal Qureshi ville sige, at det vel ikke var helt foreneligt med den værdighed, det er at være statsoverhoved i Danmark.

Men det vil jeg slet ikke gå nærmere ind i. Jeg vil kun sige, at jeg synes, at det i et folkestyre er meget klogt at have en sådan bestemmelse, som gør, at de folkevalgte har det sidste ord at skulle

have sagt – ikke fordi jeg egentlig tror, at det bliver aktuelt, men jeg synes, at det i et folkestyre, hvor man samtidig har et statsoverhoved, som ikke er folkevalgt, er meget klogt at have sådan en bestemmelse.

Kl. 10:58

Formanden:

Tak til statsministeren.

Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger, og dermed er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse, og det er ikke tilfældet, så er det vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) 1. behandling af lovforslag nr. L 98:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven. (Dommeres fremtræden i retsmøder).

Af justitsministeren (Brian Mikkelsen).
(Fremsættelse 19.12.2008).

Kl. 10:58

Forhandling

Formanden:

Forhandlingen er åbnet. Første ordfører, der får ordet, er hr. Kim Andersen.

Kl. 10:59

(Ordfører)

Kim Andersen (V):

Tak for ordet. Venstre kan støtte det forslag, der her er fremsat af justitsministeren, nemlig lov om ændring af retsplejeloven, L 98, spørgsmålet om dommeres fremtræden i retsmøder.

Vi synes, det er et meget afbalanceret forslag. Der har jo igennem nogen tid været stor diskussion om dommeres fremtræden i retssalene og i retsmøder, og det er det spørgsmål, vi nu skal finde en lovgivningsmæssig afklaring af her.

Jeg vil gerne indledningsvis slå fast, at vi fra Venstres side ikke har nogen som helst form for kritik af den måde, hvorpå danske dommere hidtil har optrådt i vores retssale. Det er vores opfattelse, at det er sket nobelt og ordentligt og ikke har givet anledning til, at nogen har kunnet mistænke dommerne for at ville fremme egne politiske eller religiøse synspunkter.

Man kan så spørge: Hvorfor skal vi så komme med et forslag som det, vi her har til behandling, når vi ikke har et problem, men derimod anerkender dommeres hidtidige fremtræden i retssalene? Det spørgsmål vil jeg gerne besvare ved at nævne to forhold.

For det første er det jo, mens der ikke er problemer, at det er fornuftigst at indføre nye generelle retningslinjer. Så er man uden for mistanke med hensyn til personspørgsmål, man er uden for mistanke om, at det er et politisk eller et religiøst ærinde af en bestemt karakter, som man går efter. Det ønsker vi, og derfor er det fornuftigt, at man besvarer et sådant åbent spørgsmål, som her er rejst, i god tid, inden der er en konkret anledning.

For det andet indgår et element i overvejelsen af det forslag her, nemlig det forhold, at dommerne selv for et års tid siden åbnede diskussionen. Højesteretspræsidenten var ude med udtalelser, og vi har også notatet fra Domstolsstyrelsen om adfærd og personlig fremtræden ved Danmarks domstole, hvori det bl.a. hedder:

Som fælles retningslinjer gælder det, at der ikke er noget til hinder for, at ansatte ved Danmarks domstole kan bære tørklæde, turban eller lignende hovedbeklædning af religiøse eller kulturelle grunde, så længe ansigtet ikke er tildækket.

Jeg vil gerne helt klart slå fast, at det her fra Venstres side drejer sig om, at en dansk borger, når vedkommende er tilsagt møde i retten, ikke bør kunne have mindste grad af tvivl om, hvad det her nu drejer sig om – at det ene og alene drejer sig om at få fortolket dansk lovgivning af en neutral og uafhængig domstolsinstans, at det drejer sig om at få afgjort et skyldsspørgsmål og udmålt en eventuel straf. Det er det, det drejer sig om. Den, der sidder på anklagebænken, må ikke kunne få anledning til mistanke, i hvert fald ikke begrundet mistanke, om, at andre ting indgår i dommerens vurderinger og afgørelse. Der må ikke være tvivl om, at det ene og alene er lovens bogstav og fortolkning af det, det drejer sig om, det rejser sig ikke om dommerens politiske eller religiøse synspunkt. Derfor er det her også et lovforslag, der fjerner retten til at bære alle former for religiøse symboler, og det er også et forslag, der naturligvis fjerner muligheden for eller retten til at bære politiske symboler. Jeg ville da meget have mig frabedt at skulle dømmes af en dommer, der sidder med en socialdemokratisk rose i reversen, og andre ville sikkert